

VEKOV KÁROLY

A romániai magyarság tömbszerveződésének okairól

A tömbszerveződésnek szerintem az egyik alapvető kiváltó oka maga az önvédelem, amely ezt megköveteli a magyarságtól. Kisebbségi létben élve egy olyan többségi közegben, amely az utóbbi évtizedek során folyamatosan leépítette a magyarság intézményi kereteit és jogi biztosítékait, már amennyire azok egyáltalán léteztek, vagy létrejöttek a második világháború után. Magától értetődő az az önvédelmi törekvés, amely egy akolba, egy mozgalomba terelte össze a magyarságot. Ennek nyilvánvalóan hagyományai is voltak éppen ebben a kelet-európai régióban, egyes kisebbségek, például a romániai németség esetében is.

A tömbszerveződésnek egy másik tényezője, amely nyilván közrejátszik – s ezt el kell ismernünk, hiszen mindahányan hosszú ideig hatása alatt voltunk – az, hogy a tömbszerveződés volt a modell az előző évtizedekben ebben a régióban. Tehát a pártmodell, az egységes pártnak a modellje végül is kivétel valamiként a mai ténykedésekre is. Természetesen más tanalommal, de erről se feledkezzünk meg, ha az egységet hangoztatjuk. Nem az erkölcsi motivációját kérdőjelezem meg annak a megfogalmazásnak, hogy szükség van egységre, hanem csupán regisztrálok ezt az előzményt, mint a tényezőt, illetve okot. Mi több, a magunk terminológiájában is észrevehetjük ezt, amely merít az előbbi évtizedek szóhasználatából.

Egy harmadik tényező, vagy negyedik, ha a hagyományt is ide soroltam, a veszélyeztetettség tudata, amely ma fokozottabban jelentkezik ebben a régióban a kisebbségek, így a romániai magyarság esetében. Ez szintén présként, összepréselő erőként determinálja, határozza meg a magyarság önszerveződési törekvéseit. Mindez azért olyan érdekes, mert olyan erőket és olyan szempontokat, állásfoglalásokat présel együvé, próbál egybeötvözni ez a jelenlegi helyzet, a jelenlegi kisebbségi helyzet, amelyekben a politikai árnyalatoknak és állásfoglalásoknak rendkívül széles skálája mutatható ki. Mi, romániai magyarok ma azt tartjuk nagyon fontosnak, hogy ez a nagyon sokszínű politikai paletta valamiképpen együvé tartozzék. Az RMDSZ végső soron ezt kívánja megvalósítani. Egy nagyon tág, s egyben laza struktúrába fogja egybe ezeket az egymástól olykor nagyon különböző erőket.

A társadalmi struktúrákból következően, a sajátos helyi, regionális hagyományokból adódóan és más tényezők hatására már ma is észlelhetően egyfajta differenciálódás is hozzájárul ezekhez. Miért mondom mégis, hogy belátható időn belül nem szabad felbomlnia ennek a struktúrának? Romániában minden egyes politikai szerveződés, a Fronttal kezdődően, de a többi is ide értem, épp olyan heterogén jellegű, mint az RMDSZ. Különböző társadalmi erőket, különböző törekvéseket foglalnak magukban és ezeket is fenyegeti a szétbomlás lehetősége, ami távlatilag biztosan bekövetkezik. A magyarságnak Romániában egyedüli esélye az lesz, hogy túlélje ezt a lemorzsolódási és széttöredezési folyamatot.